

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. ректора ЗНУ

Фролов М. О.

2024 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 8 розширеного засідання кафедри новітньої історії
України Запорізького національного університету
від 14 лютого 2024 р.

Головуючий – Турченко Ф. Г.

Секретар – Шмідт Є. І.

Присутні: Турченко Ф. Г., в. о. завідувача кафедри, д.і.н., професор;
Каганов Ю. О., д.і.н., професор; Сарнацький О. П., д.і.н., професор;
Грушева Т. В., к.і.н., доцент; Винарчук Т. В., к.і.н., доцент; Петрова К. А.,
к.і.н., старший викладач; Турченко Г. Ф., д.і.н., професор кафедри давньої і
нової історії України та методики навчання історії; Ігнатуша О. М., д.і.н.,
професор кафедри давньої і нової історії України та методики навчання
історії; Мільчев В. І., д.і.н., професор кафедри джерелознавчих студій та
суспільних комунікацій, здобувач Боряк Т. Г.

СЛУХАЛИ: Обговорення тексту дисертації у вигляді монографії на
тему «Усна історія у джерельній базі студій Голодомору: історія формування
та інформаційний потенціал корпусу свідчень» Боряк Тетяни Геннадіївни на
здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю
07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні
дисципліни.

ВИСТУПИЛИ:

Турченко Ф. Г.: навів інформацію про здобувача: Боряк Т. Г. у 2003 р. здобула ступінь магістра в Київському національному університеті імені Т. Г. Шевченка. У 2006 р. закінчила Канзаський університет (Канзас, США). У 2009 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. В 2015 р. отримала вчене звання доцента. Наразі працює на посаді дослідниці у Вільнюському університеті в Литві.

Боряк Т. Г.: доповіла про основні результати дослідження. У доповіді були зазначені актуальність теми, висвітлені мета і завдання дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, апробація дисертації. Заакцентовано увагу на кількості та характері публікацій, структурі дисертації.

Під час обговорення тексту дослідження присутніми були поставлені здобувачці запитання:

Турченко Г. Ф.: Надайте, будь ласка, Ваше визначення поняттю «усна історія».

Сарнацький О. П.: У дисертації Ви вдаєтеся до аналізу особових джерел, які не входять до комплексу усноісторичних джерел. З якою метою Ви проводили цей аналіз?

Грушева Т. В.: Питання стосується теж термінології. Бачимо, що Ви чітко визначилися, що Голодомор 1932–1933 рр. є геноцидом. Однак в тексті роботи Ви послуговуєтеся і поняттям «голод». Будь ласка, поясніть використання цього поняття по відношенню до голодних 1932–1933 років.

Каганов Ю. О.: У 2019 р. в нашій спеціалізованій вченій раді відбувся захист дисертації у формі монографії В. Гудзя, присвяченої історіографії Голодомору 1932–1933 рр.? Чи знайомі Ви з цією роботою? Чи використали Ви положення цієї роботи? Я так бачу, що Ви згадуєте роботи Гудзя 2015 року.

Ігнатуша О. М.: Прошу пояснити на перший погляд таку суперечливість, а може в цьому є своя логіка. В одному із завдань Ви пишите: «простежити обставини, простір, політичні чинники записування усної історії та пригадування про голод (з початку 1930-х рр. до кінця 1980-х рр.)». Чому

тільки до кінця 1980-х рр.? Ми знаємо, що формування усних джерел відбувалося і в подальші роки? І в хронологічних межах Вашої роботи зазначено 2023 р. – як верхня хронологічна рамка.

Боряк Т. Г. надала повні та обґрунтовані відповіді на поставлені запитання.

Під час обговорення тексту дисертації надали оцінки:

Каганов Ю. О.: відзначив міждисциплінарний характер проведеного Боряк Т. Г. дослідження. Здобувачка заглибилася у дослідницькі поля історії України, джерелознавства, архівознавства, історіографії, археографії, етнології, студій травми та пам'яті, геноцидних та постколоніальних студій. Це дозволило в результаті прийти до обґрунтованих та важливих висновків, які містять наукову новизну. Загальна оцінка – позитивна.

Ігнатуша О. М.: поділився власними позитивними враженнями від знайомства із текстом докторської дисертації: наголосив на тому, що до Тетяни Боряк ніхто практично не здійснював джерелознавчого аналізу усноісторичної частини великої джерельної бази дослідження Голодомору-геноциду 1932–1933 рр.; зазначив про тривалість роботи здобувачкою над дисертацією, адже перші праці були підготовлені ще в 2016 р.

Мільчев В. І.: наголосив, що робота є вагомим внеском в дослідження студій Голодомору-геноциду. Відзначив, що авторкою здійснений ретельний кількісний підрахунок усноісторичної джерельної бази Голодомору – понад 114 тис. одиниць таких джерел з розверсткою за роками, з особливою увагою до архівної складової усної історії. Важливим є те, що здобувачка не тільки аналізує інформаційну цінність корпусу джерел, а й дослідила історію формування цього комплексу.

Сарнацький О. П.: зазначив, що поставлена мета та основні завдання успішно вирішені, а результати дослідження належно викладені як у самій монографії, що є дисертацією, так і в численних фахових статтях, пройшли апробацію на міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових конференціях. Загальна оцінка – позитивна.

Турченко Ф. Г.: відзначив, що робота Т. Боряк значно збагатить теорію джерелознавства, її методологічні засади, дослідницький інструментарій та понятійний апарат. Також важливим в умовах російсько-української війни є включення розгляду інформаційної війни навколо визнання Голодомору як геноциду української нації. Здобувачка залучила до роботи в т.ч. і раніше не актуалізовані джерела, що суттєво збагатить історію геноциду.

УХВАЛИЛИ: на основі всебічного обговорення тексту дисертації Боряк Тетяни Геннадіївни, кафедра новітньої історії України ЗНУ приймає такий висновок:

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Т. Г. Боряк на тему «Усна історія у джерельній базі студій Голодомору: історія формування та інформаційний потенціал корпусу свідчень», поданої на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни

1. Вважати, що дисертація Т. Г. Боряк на тему «Усна історія у джерельній базі студій Голодомору: історія формування та інформаційний потенціал корпусу свідчень» відповідає вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

Тема дисертаційної роботи визначається **актуальністю для сучасної історичної науки, оскільки вона є дослідженням корпусу усноісторичних джерел у структурі джерельної бази дослідження Голодомору, спродукованих протягом 90-річного періоду (1933–2023), для визначення їх інформаційного потенціалу, ролі та місця у політиці пам'яті, студій травми та геноцидів, інформаційній війні СРСР, РФ проти голоду та історії України.**

2. Формулювання наукової задачі, нове вирішення якої отримано в дисертаційному дослідженні.

Метою проведеного Боряк Т. Г. дослідження є комплексний аналіз сформованого натеper корпусу усноісторичних джерел Голодомору у контексті часу, місця та обставин їхнього створення, впливу політичних умов на цей процес, ролі усної історії у дослідженні Голодомору та її джерелознавчого потенціалу.

Реалізація зазначеної мети передбачала вирішення **таких завдань**:

- проаналізувати стан наукової розробки теми та систематизувати джерельну базу дослідження Голодомору;
- визначити види та специфіку усноісторичних джерел та інших джерел особового походження як непідвладних тоталітарному диктату щодо фіксації наративу про голод;
- розкрити “проблемні вузли”, пов’язані з використанням усної історії як історичного джерела в площинах: “офіційна історія / персональний наратив”; “час / пам’ять”, “травма / пригадування”, “діалог інтерв’юера і респондента / створення історичного джерела”;
- охарактеризувати усноісторичний наратив про голод, враховуючи заборону на згадку про нього, віддаленість проєктів фіксації спогадів від події та тло втілення таких проєктів;
- порівняти засади політики пам’яті щодо Голодомору в Україні та російських практик спотворення історичного наративу про голод в СРСР;
- простежити обставини, простір, політичні чинники записування усної історії та пригадування про голод (з початку 1930-х рр. до кінця 1980-х рр.);
- висвітлити специфіку середовища та процеси розгортання усноісторичних проєктів Голодомору в Україні за новітньої доби;
- з’ясувати особливості, контент та обсяги джерел особового походження про голод у тематичних мережевих ресурсах;
- окреслити кількісні параметри масиву усноісторичних джерел Голодомору: оприлюднених у той чи інший спосіб, а також архівних, музейних та інших колекцій спогадів та свідчень про голод;
- співставити інформаційний потенціал офіційної документації та

джерел особового походження, зокрема й щодо конфіскації незернових запасів і їжі як ключового інструменту злочину геноциду;

окреслити перспективи картографування усної історії на прикладі гарвардського проєкту ГІС-Атласу Голодомору.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна.

Новизна дослідження визначається постановкою проблеми, яка в такому аспекті представлена вперше, а також тим фактом, що через фактичне завершення записування спогадів про голод від першоочевидців, з'явилася можливість ретроспективно вивчити процеси формування корпусу усноісторичних джерел Голодомору у кореляції з документальними джерелами у різні періоди існування Української держави та у різних у країнах перебування очевидців голоду. Дослідження документальних комплексів крізь призму чинників їхнього формування та інформаційного потенціалу дозволяє оцінити джерельну базу (документальний сегмент) як фрагментарну через умисне нищення СРСР документів про голод, яка однак співставна з джерелами особового походження – і тому обидва компоненти повинні разом використовуватись при дослідженні голоду, – що демонструється як у самій роботі (підрозділи 1.3, 4.1), так і таку, яка уможливорює констатацію факту тяглості пам'яті про голод, який виринав у спогадах та свідченнях безпосередніх очевидців голоду у різні періоди, за різних обставин та проєктів. Саме залучення до аналізу величезного масиву усноісторичних джерел дозволяє підтвердити гіпотезу про двокомпонентність усноісторичних джерел Голодомору: спільне фактографічне ядро та відмінне рефлексивне, яке формувалося під впливом особистого досвіду та інформаційного поля.

Хоча існують тисячі публікацій з проблематики Голодомору, відсутні роботи такого комплексного підходу до теми з реконструкцією джерелознавчих масивів та врахування низки чинників (політика влади, Друга світова війна, інформаційна війна, обставини створення усноісторичних джерел тощо). У той же час дисертаційна робота Т. Боряк

дозволяє доповнити сучасні уявлення про початок, хід Голодомору, реакцію влади, стратегії очевидців з пригадування голоду та його травматичні наслідки. Джерельна база та методологія дослідження дозволили отримати результати наукових положень та висновків, які відповідають критеріям наукової новизни.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень і висновків, які захищаються.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів підтверджується широкою джерельною базою, методологією дослідження, яка включає комплекс наукових принципів, методів і методик (в тому числі джерелознавчої, архівної, бібліографічної евристики; історико-хронологічний; історико-культурної атрибуції; екстраполяції; статистичного (бібліометричного); просопографії; картографічного, текстологічного та термінологічного аналізу), а також логікою викладу матеріалу, результатами апробації положень та висновків.

5. Теоретичне та практичне значення роботи.

Теоретичне значення дисертації полягає в тому, що дисертанткою систематизовано джерельну базу дослідження Голодомору. Охарактеризовано специфіку усноісторичних джерел та інших джерел особового походження щодо фіксації наративу про голод та визначено площини кореляції усної історії у трьох парах кореляції, а також крізь призму постаті інтерв'юера та організації усноісторичних проєктів. Акцентовано на особливостях усноісторичного наративу про голод. Запропоновано періодизацію інформаційної війни проти Голодомору і відмінності української і російської політики пам'ятей у цьому розрізі. Простежено обставини, простір, політичні чинники записування усної історії та пригадування про голод взагалі та специфічні риси і контент спродукованих таким чином джерел. Встановлено кількісні параметри масиву усноісторичних джерел Голодомору. Співставлено інформаційний потенціал офіційної документації та джерел особового походження.

Практичне значення дисертації полягає у залученні великої кількості джерел з історії Голодомору та усноісторичних проєктів, а також реконструкція місць зберігання архівного сегменту усної історії Голодомор. Основні положення та висновки можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях. Також отримані результати можуть бути використані у навчальних курсах, присвячених історії України, Голодомору, радянського тоталітаризму і геноцидів, а також при підготовці профільних курсів лекцій з історіографії, спеціальних історичних дисциплін (джерелознавства, архівознавства, археографії), усної історії, студій пам'яті та травми у системі вищих навчальних закладів тощо.

6. Апробація роботи та виклад положень дисертації у публікаціях.

Попередні та основні результати роботи апробовано на наукових конференціях різного типу. Серед них зокрема: Міжнародна науково-методична конференція “Злочини тоталітарних режимів в Україні: науковий та освітній погляд” (м. Вінниця, листопад 2009); Дев'ятий щорічний дослідницький Данилів семінар сучасної України (м. Оттава, Канада, 31 жовтня – 2 листопада 2013); Міжнародна наукова конференція “Голодомор в Україні 1932–1933 рр.: відображення та інтерпретації в історії, літературі та мистецтві” (м. Київ, листопад 2013); Міжнародна наукова конференція “Голод в Україні у першій половині XX ст.: причини та наслідки (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947)” (м. Київ, 20–21 листопада 2013); Міжнародна наукова конференція “Геноцид України у XX столітті. Україна під окупаційними режимами: історичні реалії та постколоніальний синдром” (Національний університет “Львівська політехніка”, м. Львів, 4–5 квітня 2014); Асоціація студій національностей. Світовий з'їзд 2014 року (м. Нью Йорк, США, 24–26 квітня 2014); II міжнародна науково-практична конференція “Архів. Історія. Сучасність” (Державний архів Одеської області, м. Одеса, 3–4 вересня 2015); Міжнародний колоквиум “Голодомор: свідки Великого Голоду в Україні (1932–1933)” (м. Париж, Франція, 9 листопада 2018); Міжнародний конгрес Міжнародної асоціації гуманітаристики (м. Київ, 22–24 червня 2021); Міжнародна науково-практична конференція

“Масовий штучний голод 1921–1923 рр.” (м. Київ, 30 вересня 2021); Міжнародна наукова конференція “Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями” (НБУВ, м. Київ, 5–7 жовтня 2021); IX Міжнародний конгрес білоруських студій (м. Каунас, Литва, жовтень 2021); онлайн-конференція “Описуючи Голодомор: соціальна та культурна історія колективізації та голоду у Радянській Україні” (Канада, 9–11 грудня 2021); X Міжнародний конгрес білоруських студій (м. Каунас, Литва, 30 вересня – 2 жовтня 2022); Асоціація студій національностей. Світовий з’їзд 2023 року (м. Нью Йорк, США, 18–20 травня 2023); V Міжнародна наукова конференція “Фактор простору в історичних дослідженнях” (Національний історико-етнографічний заповідник “Переяслав” (м. Переяслав-Хмельницький, 25 травня 2023); 13-та щорічна Лотманівська конференція “Страх в культурі та культура страху” (Таллінський університет, м. Таллін, Естонія, 15–17 червня 2023); 16-та зустріч, що відбувається щодва роки Міжнародної асоціації дослідників геноциду “Влада та геноцид: наративи виключення” (м. Барселона, Іспанія, 14–20 липня 2023); Міжнародна наукова конференція “Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек” (Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, м. Київ, 3–5 жовтня 2023); VIII Міжнародна наукова конференція “Україна – Європейський Союз: формат розвитку відносин у контексті Російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій” (м. Ужгород, 20 жовтня 2023); Міжнародна конференція “Народна участь в авторитарному правлінні СРСР” (Вільнюський університет, м. Вільнюс, Литва, 26 жовтня 2023); “Архівні документи про Голодомор: питання зберігання, доступу, оприлюднення та інтерпретацій” (м. Київ, 22 листопада 2023); Міжнародний науковий форум до 90-х роковин Голодомору “Україна в епоху Голодомору: влада, опір, ідентичність” (м. Київ, 23–25 листопада 2023); круглий стіл “Геноцид, Голодомор, депортації як системна складова російської політики в Україні: 1932/33 та 2022/23 роки в долі народів Північного Приазов’я” (м. Київ, 25

листопада 2023); VII Всеукраїнський науково-теоретичний семінар з циклу “Повсякдення: візії та смисли” на тему “Травма радянського” (м. Вінниця, 14–15 грудня 2023); Міжнародний воркшоп “Війна, наука та емоції: (не)проговорене” (м. Чернігів, 21–22 лютого 2024), а також під час відкритої лекції на тему: “Реконструюючи механізм масового убивства під час Голодомору (1932–1933) в Україні: офіційні документи та усна історія” (Гарвардський університет, м. Кембрідж, Масс., США, 21 березня 2014).

Публікації. Наукові результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у 41-й публікації, з яких: 28 – наукові праці, в яких викладено основні результати дослідження (1 монографія, 1 монографічна частина археографічного видання; 1 мережева база даних, що стала основою модуля “Свідчення” інтерактивної карти Голодомору; 1 вступна стаття до збірки усноісторичних джерел; 24 статті у фахових виданнях, індексованих у наукометричних базах, у тому числі – 5 статей у виданнях, індексованих у базі Web of Science (одна написана у співавторстві, авторський внесок 10%; 2 із зазначених 5-ти індексовані також у базі Scopus); 3 – статті в іноземних виданнях); 7 публікацій у збірках матеріалів конференцій, що засвідчують апробацію результатів дослідження; 6 публікацій, що додатково відображають основні результати дисертаційного дослідження.

Основні результати дослідження відображено у таких публікаціях:

**Монографії, розділи у колективних монографіях,
археографічні видання, електронні ресурси:**

1. Боряк Т. Усна історія у джерельній базі студій Голодомору: історія формування та інформаційний потенціал корпусу свідчень / Відп. ред. О. Даниленко. Запорізький національний університет; Вільнюський університет. Київ : ТОВ "Юрка Любченка", 2024. 632 с. ISBN: 978-617-8295-37-0
2. 1933: “І чого ви ще живі?” [Свідчення про вилучення незернових продуктів] / Упоряд. Тетяна Боряк. К. : ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2016. 720 с.

Автор монографічної частини видання (Тетяна Боряк. Усна історія Голодомору: теоретико-методологічний і джерелознавчий виміри), с. 21–118 ; упорядник збірки свідчень, с. 120–676.

3. Свідчення: ГІС-Атлас “Великий Голод в Україні в 1932–1934 рр.”, Український науковий інститут Гарвардського університету (США). [2021]. URL: <https://harvard-cga.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=f7592aad617f486390d086f91bb24be3>

4. “Ви все одно помрете”: Советська соціальна інженерія та людський вимір Голодомору // «Я вийшов із смерті...». Голодомор 1932–1933 рр. у пам’яті дітей: Свідчення / Упоряд.: Лілія Білоусова, Геннадій Боряк. Інститут історії України НАН України. У 2-х кн. Київ, 2023. С. XIX–XL.

**Статті у періодичних виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України,
та зарубіжних рецензованих виданнях**

5. Н.М. Левчук, Т.Г. Боряк, О. Воловина, О.П. Рудницький, А.Б. Ковбасюк. Втрати міського й сільського населення України внаслідок Голодомору в 1932–1934 рр.: нові оцінки // Український історичний журнал. 2015. Вип. 4 (№ 523). С. 84–112.

Web of Science, Slavic Humanities Index, Google Scholar, Crossref

6. Голод 1932–1933 рр. в історичній пам’яті: Україна vs Росія (роздуми над усноісторичними джерелами) // Український історичний журнал. 2020. Число 5. С. 176–190. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2020_5_15; також: <https://doi.org/10.15407/uhj2020.05.176>

Web of Science, Slavic Humanities Index, Google Scholar, Crossref

7. Голод 1932–1933 рр. в Росії: конфлікт усної історії, комеморативних практик та офіційної політики пам’яті? // Zaporizhzhia historical review. 2020. Vol. 3(55). Pp. 79–91. URL: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/2307/2193>

Index Copernicus, ERIHPLUS, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Google Scholar

8. Пам'ятні знаки жертвам голоду 1932–1933-х років у Росії: регіональний, хронологічний та ідеологічний виміри політики пам'яті // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. 4 (147) 2020. С. 5–13.

Index Copernicus, EuroPub, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Google Scholar

9. Усна історія Голодомору: до питання про інтерпретацію історичного джерела // Рукописна та книжкова спадщина України. 2020. Вип. 26. С. 276–290. Режим доступу: http://rksu.nbuiv.gov.ua/cgi-bin/rksu/jrn.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=RKSU&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=rks_2020_26_19

Web of Science, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Google Scholar, Index Copernicus, World Cat, Base, Research Bible, Open Access Infrastructure for Research in Europe, Directory of International Research Journals, Scientific Indexing Services, Crossref

10. Вилучення їжі під час Голодомору 1932–1933 рр. в Україні і на Кубані у світлі усноісторичних джерел: порівняльний аналіз // Народознавчі зошити. 2021. № 3 (159). С. 581–592. Режим доступу: <https://nz.lviv.ua/archiv/2021-3/8.pdf>

ERIHPLUS, Google Scholar

11. «Авторедаговані» та сфальшовані свідчення про Голодомор: хто і чому створював варіативні та неправдиві усноісторичні оповіді // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 41. Збірник наукових праць / За заг. редакцією О. А. Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2022. С. 121–130.

Index Copernicus, Google Scholar, Crossref

12. Види усноісторичних джерел про Голодомор у західноукраїнській пресі поч. 1930-х рр. // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2022. Т. 36. С. 48–61.

Index Copernicus, Google Scholar

13. Гарвардський проєкт усної історії початку 1950-х рр.: свідчення біженців з СРСР про голод 1932–1933 рр. // Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. 2022. Ч. 26. С. 71–77.

Index Copernicus, Google Scholar

14. Голодомор в УСРР у Гарвардському проєкті усної історії (1950–1953 рр.): пригадування трагедії переміщеними особами // Український історичний журнал. 2022. Число 2. С. 79–90. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2022_2_8

Web of Science, Slavic Humanities Index, Google Scholar, Crossref

15. The Question of the Toolkit of Oral History in the Context of the Formation of a Mass of Oral History Sources for the Holodomor in Ukraine of 1932–1933 [Інструментарій усної історії в контексті формування масиву усноісторичних джерел Голодомору в Україні 1932–1933 років] // *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. 2022, 52 nr 3 (Częstochowa 2022). Pp. 27–40. URL: <http://pnep.ap.edu.pl/index.php/pnap/article/view/911/868>. In English.

16. “Мій мертвий історик”: щоденникові нотатки про Голодомор // Етнічна історія народів Європи. 2022. Вип. 68. С. 80–92. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2022/68/articles/9.pdf>

Google Scholar, Index Copernicus

17. Питальники про голод як джерело з історії голодоморознавчих студій. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки». 2021. Вип. 33. С. 54–62. <https://doi.org/10.26565/2227-6505-2021-33-06>. URL: <https://periodicals.karazin.ua/uahistory/issue/view/2227-6505-2021-33/1603>

Google Scholar

18. Публікації усноісторичних джерел з проблеми Голодомору в Україні (1932–1933): археографічний вимір // Вісник Львівського університету. Серія історична. 2022. Вип. 54. С. 187–204.

Open Journal System

19. Свідчення переміщених осіб про трагедію Великого Голоду в Україні як інструмент дискредитації українства у повоєнній Європі (1945 – поч. 1950-х рр.) // Науково-теоретичних альманах “Грані”. 2022. Том 25. № 2. С. 35–43. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1759/1727>

Index Copernicus, Google Scholar, DOAJ, eLibrary, WolrdCat, ERIHPLUS, Crossref

20. Судовий процес Віктора Кравченка (1949) та усна історія Голодомору: наратив про голод у свідченнях переміщених осіб // Науково-теоретичних альманах “Грані”. 2022. Т. 25. № 1. С. 27–32. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1739>

Index Copernicus, Google Scholar, DOAJ, eLibrary, WolrdCat, ERIHPLUS, Crossref

21. Усна історія Голодомору в проєкті Вільяма Нолла «Трансформація громадянського суспільства»: пригадування великого голоду в 1990-х роках // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: історичні науки. 2022. Том 33 (72) № 2. С. 9–15. URL: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/2_2022.pdf

Index Copernicus

22. Усна історія Голодомору на інтерактивній карті: геоінформаційні системи на службі історичної науки // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. Вернадського. 2022. Вип. 64. С. 159–173. URL: http://np.nbuiv.gov.ua/cgi-bin/np/jrn.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=NP&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=npnbuimviv_2022_64_13

Web of Science, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Google Scholar, Index Copernicus, World Cat, Base, Research Bible, Open Access Infrastructure for Research in Europe, Directory of International Research Journals, Crossref

23. Усноісторичні джерела про Голодомор в українській окупаційній пресі під час Другої світової війни // Рукописна та книжкова спадщина України. 2022. Вип. 28. С. 390–403.
URL: http://rksu.nbu.gov.ua/doc/rks_2022_28_23

Web of Science, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Google Scholar, Index Copernicus, World Cat, Base, Research Bible, Open Access Infrastructure for Research in Europe, Directory of International Research Journals, Scientific Indexing Services, Crossref

24. Усноісторичні джерела про подвірні обшуки під час Голодомору 1932–1933 рр. в Україні і на Кубані // Етнічна історія народів Європи. 2022. Т. 67. С. 82–91. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2022/67/articles/10.pdf>

Google Scholar, Index Copernicus

25. Інформаційна війна СРСР (1945 – поч. 1980-х рр.): як пропаганда перетворила свідчення українців про репресії та голод 1932–1933 рр. на «пригодницькі романи» // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки» / редкол.: В. В. Трофимович (голов. ред.) [та ін.]. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. Вип. 34. С. 66–73

26. “Please note that the famine was man-made”: sources of personal origin about the famine (Holodomor) in Ukraine 1932–1933 // *Genocidas ir resistencija. Ukrainos kovos simtmetis*. Vilnius, 2023. P. 164–179.

27. Soviet information warfare on the Holodomor vs historical sources: Actors of the memory battle // *Etnografija Polska*. Special issue “Ukraine: lived experiences of past and present”. 2023. P. 25–47.

28. Оприявлення механізму геноциду: документальні джерела vs джерела особового походження про Голодомор в Україні 1932–1933 рр. // Українознавчий альманах. 2033. Вип. 33. С. 101–109.

Google Scholar, Index Copernicus

**Публікації, що додатково відображають
результати дисертаційного дослідження:**

29. Вилучення незернових запасів селян як початок Голодомору: офіційні документи vs свідчення очевидців // Наукові записки Міжнародної асоціації українців. Вип. 6 = Research Papers of the International Association of Ukrainian Studies / [голов. ред. Г. Скрипник]; МАУ, НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. К., 2013. С. 256–271. URL: http://history.org.ua/LiberUA/NaukZapMAU6_2013/NaukZapMAU6_2013.pdf

30. Nataliia Levchuk, Tetiana Boriak, Oleh Wolowyna, Omelian Rudnytskyi, Alla Kovbasiuk. Urban and Rural Population Losses in Ukraine as a Result of the Holodomor in 1932–34: New Estimates // Academia.edu. 2017. URL:

https://www.academia.edu/80783423/Urban_and_Rural_Population_Losses_in_Ukraine_as_a_Result_of_the_Holodomor_in_1932_34_New_Estimates?email_work_card=view-paper

31. Holodomoras 1932–1933 m. Ukrainos genocidas dokumentose, atmintyje ir sakytiniuose šaltiniuose [Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: Геноцид в документах, пам'яті і усних джерелах] // Naujasis židinys-aidai. 2022, No 5. Pp. 13–20. In Lithuanian.

32. Електронні ресурси з тематики Голодомору: класифікація та специфіка функціонування // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: науковий збірник. Серія історична та філологічна / [редкол.: Людмила Марчук (голов. ред.), Олег Рарицький (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Вип. XIX. С. 202–214.

33. Усноісторичні джерела з історії Голодомору крізь призму теорії усної історії: загальна характеристика // Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи: збірник наукових праць / [редкол.: В.С. Степанков (головн. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський

національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Випуск 10: На пошану доктора історичних наук О.Б. Головка. С. 396–413.

34. Mapping the Holodomor using GIS technologies: the module «Testimonies» (MAPA project) // Простір в історичних дослідженнях, 2023, том 4. С. 134–140.

**Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації
(тези та доповіді у збірниках матеріалів наукових конференцій):**

35. Продовольча допомога Кремля як інструмент Голодомору в Україні // Злочини тоталітарних режимів в Україні: науковий та освітній погляд. Матеріали міжнародної наукової конференції (м. Вінниця, 21–22 листопада 2009 р.). Київ, 2012. С. 10–33.

36. Вилучення незернових припасів як один з інструментів Голодомору // Голод в Україні у першій половині XX століття: причини та наслідки (1921– 1923, 1932–1933, 1946–1947): Матеріали Міжнародної наукової конференції. Київ, 20–21 листопада 2013 р. / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України; Інститут історії України НАН України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національний університет «Києво- Могилянська академія». – К., 2013. – С. 187–191.

37. Конфіскація продовольчих запасів у селян України взимку 1932–1933 років у документах та свідченнях очевидців // Матеріали третьої Міжнародної науково-практичної конференції ““Геноцид України у XX столітті. Україна під окупаційними режимами: історичні реалії та постколоніальний синдром”, Львів, 4–5 квітня 2014 / Ред. кол.: Л. Сенік, Б. Моркляник, Р. Пак, М. Фіцуляк, І. Гаврилів, М. Чорнопиский, І. Хома, А. Федоришин, О. Музичко, О. Полянський. Всеукраїнське громадське об'єднання "Товариство відродження української нації"; Львівський національний університет ім. І. Франка; Національний університет "Львівська політехніка"; Інститут літературознавчих студій ЛНУ ім. І. Франка; КЗ ЛОР "Львівський історичний музей". Львів: Добрий друк, 2015. С. 327–336.

38. Голодомор у містах півдня України // Архів. Історія. Сучасність. Випуск 2. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю Державного архіву Одеської області (1920–2015), Одеса, 3–4 вересня 2015 р. / Ред. кол.: В. В. Левчук (голова) та ін. Одеса, 2016. С. 62–67.

39. Усна історія та архівні документи як джерельна база дослідження голодомору: проблеми співвідношення // Усна історія (не)подоланого минулого: подія – наратив – інтерпретація: Матеріали міжнар. наук. конф. [м. Одеса] 8–11 жовтня 2015 р. / [Упоряд. Г. Грінченко]. Харків, 2016. С. 35–52. URL:

http://oralhistory.com.ua/assets/images/documents/Event_the%20narrative_interpretation_2015_by%20page.pdf

40. The First Ukrainian Nationwide Project “Electronic Archives of the Holodomor” (2003–2008): Notes About Contemporary Representation of Internet Resources on the Famine-Genocide. In: The Xth International Scientific and Practical Conference «Trends in the Development of Modern Scientific Thought», November 23–26, 2020. Vancouver, Canada. Pp. 206–209. Access: https://isg-konf.com/uk/trends-in-the-development-of-modern-scientific-thought-ua/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=Zb%D1%96rnik_mater%D1%96al%D1%96v_konferenc%D1%96%D1%97_%D1%94_dostupnim.&utm_content=976754182

41. Не(осмислений) Голодомор: Пам’ять про геноцид під час Російсько-української війни // VIII Міжнародна наукова конференція «Україна – Європейський Союз: формат розвитку відносин у контексті Російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій» (Ужгород, Україна). Ужгород, 2023. С. 63–69.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту.

Зміст дисертації Боряк Т. Г. повністю відповідає спеціальності 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

Отже, у монографії у формі дисертації Т. Г. Боряк на тему «Усна історія у джерельній базі студій Голодомору: історія формування та інформаційний потенціал корпусу свідчень» розв'язуються проблеми еволюції джерельної бази Голодомору, передусім її усноісторичного сегменту, та репрезентації дослідження Голодомору крізь призму усної історії, спеціальних історичних дисциплін (архівознавство, джерелознавство, археографія, текстологія тощо) та низки суміжних історичних дисциплін (студії досліджень геноцидів, пам'яті та травми).

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

За науковим рівнем, завершеністю і самостійністю, новизною постановки завдань, обґрунтованістю висновків та основних положень, теоретичним і практичним внеском дисертація Боряк Тетяни Геннадіївни на тему «Усна історія у джерельній базі студій Голодомору: історія формування та інформаційний потенціал корпусу свідчень» відповідає «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 і рекомендується для представлення до захисту на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

«за» – 9

«проти» – немає

«утримались» – немає

Головуючий на засіданні
д.і.н., в.о. завідувача кафедри

Федір ТУРЧЕНКО

Секретар

Єлизавета ШМІДТ

*Федір Турченко
Борислав з
родини*

*засвідчено
підписом
Б.О. Пашков*